

den ene eller den anden Maade, og hvor de nye maaske endnu større Spørgsmaal, som Fremtiden vilde byde, endnu ikke var modne til at føres frem. I denne naturlige Pause vilde det rette Øjeblik være til at føre Forfatningssagen frem. Øjeblikket var der nu ikke den Gang, saaledes som det ogsaa paapegedes fra de Grupperes Side, som den Gang samvirkede, og navnlig ikke, fordi der sad en Regering, der ikke støttede sig til noget Flertal i Tinget, en Regering, der paa saglige Spørgsmaal af væsentlig Betydning, navnlig Spørgsmaalet om Forsvarslovenes Omstyrkelse, stod i et udpræget Kampforhold — i Modsætning til nu — til Flertallet af dem, der sammen med den skulde føre Forfatningssagen igennem. Derfor gjorde vi da gældende, at det kunde ikke nytte at rejse Forfatningsspørgsmaalet, før vi havde en Regering, der byggede paa et Flertal i Folketinget, og før det kunde ske, uden at der behøvede at indtræde Rivninger paa andre Punkter mellem de Partier, der her nødvendigt maatte samvirke. Jeg sagde før, at de mest paatrængende Spørgsmaal var løste — jeg tror ikke, jeg nærmere behøver at udvikle dette, det er vist aldeles uimodsigeligt, at det er saadan —, men saa er der jo en Række Spørgsmaal, som dæmrer i Horisonten, Spørgsmaal af meget stor Rækkevidde, og disse Spørgsmaal peger næsten alle frem til Aarene 1915—16 som den naturlige Tid, da det egentlige store Arbejde for dem sætter ind. Der er Skattelovens Revision — idet næsten alle Skattelovene har Revisionsbestemmelser, der peger henimod denne Periode —, og den vil utvivlsomt rejse en Mængde meget store og dybtgribende Spørgsmaal, men jeg skal selvfølgelig ikke her gaa i Enkeltheder. Der er andre Spørgsmaal, som staar i en vis organisk Forbindelse med Skattespørgsmaalene, som netop er i et Forberedelsesstadium, og om hvilke man allerede kan sige, at omkring ved Aarene 1915—16 vil de rimeligvis være modne til at føres frem, men heller neppe før. Det er det store Spørgsmaal om lettere Adgang til Jord og Spørgsmaalet om en Reform af Alderdomsunderstøttelsen og Indførelse af Invaliditetsunderstøttelse, som saa længe har hvilet i en Kommission. Disse Spørgsmaal hænger nøje sammen med det fiskale Spørgsmaal, det sidste, fordi det kræver saa overordentlig store finansielle Ofre, det første, fordi det nødvendigvis maa sammenknyttes med Spørgsmaalet om Skat paa Jord. Alle disse Spørgsmaal hører ret naturligt sam-

men, og den Forberedelsesgrad, i hvilken de befinder sig i Landbokommission, Invaliditetskommission o. s. v., peger ogsaa et Par Aar frem i Tiden. Der er altsaa en naturlig Hvileperiode, ogsaa naar man ser sagligt paa Tingen.

Man kunde maaske sige, at nogle af disse Spørgsmaal dog muligvis bliver modne til at føres frem før. Jeg vil hertil sige: vi har i en lang Række Aar faaet vedtaget et stort Antal Kompromislove, Love, som var Kompromisser mellem den almindelige Valgrets Ting og den privilegerede Valgrets Ting. Jeg har været med til at gennemføre saa godt som alle disse Kompromislove og har taget mine Prygl for dem og har maaske ogsaa min ringe Del af Æren. Prygl har der været, det er sikkert, men jeg mener, at vi ogsaa har Ære i hvert Fald af det meste deraf. Det er store og væsentlige Fremskridt, der er naaet gennem Forhandling med det andet Ting paa vigtige Omraader, og hvis nogen vil sige, at de konservative Partier her i Landet, Højre og de Frikonservative, er reaktionære, vil jeg for min Part benægte det, jeg vil henpege paa Resultaterne af dette Lovgivningsarbejde som Vidnesbyrd om, at der indenfor disse Partier i hvert Fald findes Elementer, der indtil et vist Punkt er fremskridtsvenlige. Derfor er det, vi har kunnet opnaa saa betydelige Resultater gennem disse Kompromisforhandlinger. Det var nødvendigt at gaa den Vej, de andre Veje var spærrede. De politiske Styrkeforhold var ikke naaede til den Udviklingsgrad, at man kunde komme uden om det daværende Landsting; derfor maatte alle Regeringer gøre visse Indrømmelser til det, den radikale Regering ogsaa i det Aar, den sad, i 1909—10. Men naar jeg nu har sagt alt dette gode om den Lovgivning, vil jeg ogsaa understrege, at disse Love bærer hver paa sin Vis Mærke af at være Kompromisser mellem den privilegerede Valgret og den almindelige Valgret. Paa ikke uvæsentlige Punkter har Folketinget baade ved den ene og den anden af disse Love maattet fravige det, som for os stod som det retteste og bedste. Derfor er det meget naturligt, at naar vi nu har den privilegerede Valgrets Afskaffelse i Sigte, naar vi nu har en rimelig Udsigt til indenfor en ikke alt for lang Tid at staa med to Ting, der vel er af forskellig Støbning, men begge er udgaede af den almindelige Valgret, saa er der ingen her fra dette Tings Side, der ret vil have Mod til at kaste et stort, afgørende socialt Spørgsmaal — som alle disse er,